

საპარლამენტო არჩევნები - 2016

წინასაარჩევნო პერიოდი

2016 წლის 1 სექტემბერს ადამიანის უფლებათა ცენტრმა გაიარა რეგისტრაცია ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში ადგილობრივ დამკვირვებელ ორგანიზაციად, რაც დადასტურდა №392/2016 განკარგულებით. ადამიანის უფლებათა ცენტრს მიენიჭა ადგილობრივი დამკვირვებელი ორგანიზაციის სტატუსი ყველა დონის შესაბამის საარჩევნო კომისიაში და უფლება მიეცა, დაკვირვებოდა არჩევნებს საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე. დამკვირვებელთა კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით, ადამიანის უფლებათა ცენტრის ორგანიზებით, შერჩეულ პირებს ჩაუტარდათ ტრენინგი საარჩევნო საკითხებზე.

შინაარსი

1. წინასაარჩევნო პერიოდი
2. კენჭისყრის დღე - 8 ოქტომბერი;
3. ადამიანის უფლებათა ცენტრი არჩევნების მეორე ტურის შესახებ;
4. საპარლამენტო არჩევნების მეორე ტური;
5. ადამიანის უფლებათა ცენტრის რეკომენდაციები;
6. ადამიანის უფლებათა ცენტრის ანგარიშის პრეზენტაცია და ფილმის ჩვენება.
7. ადამიანის უფლებათა ცენტრი არჩევნების შემდგომ პერიოდზე;
8. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის ფიზიკური შეურაცხყოფის ფაქტი;
9. ადამიანის უფლებათა ცენტრი მედიააქტივობას აგრძელებს

ამასთან, 19 სექტემბერს ადამიანის უფლებათა ცენტრის ინტერნეტ გამოცემა www.humanrights.ge-მ ცესკოში გაიარა აკრედიტაცია, როგორც პრესისა და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებამ.

აღნიშნული დადასტურდა №04-71/2016 განკარგულებით. შედეგად, ინტერნეტგამოცემა - humanrights.ge-ს მიენიჭა აკრედიტებული მედიასაშუალების სტატუსი ყველა დონის საარჩევნო კომისიაში და უფლება მიეცა, დაკვირვებოდა არჩევნებს საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, გაემუქებინა კენჭისყრის დღე, კენჭისყრის დღემდე პერიოდი და კენჭისყრის დღის შემდგომი პერიოდი. ადამიანის უფლებათა ცენტრის ჟურნალისტებმა მოამზადეს პროექტით განსაზღვრული რაოდენობის სტატიები. გარდა თბილისისა, ჟურნალისტები მუშაობდნენ რეგიონებში: შიდა ქართლში, ქვემო ქართლსა და იმერეთში. კახეთის რეგიონში მიმდინარე მოვლენები, აგრეთვე, გაშუქდა კახეთის საინფორმაციო ცენტრთან თანამშრომლობით. ინტერნეტგამოცემა Humanrights.ge სტატიებს აქვეყნებდა ორ - ინგლისურ და ქართულ ენებზე.

ადამიანის უფლებათა ცენტრმა მოამზადა სოციალური რეკლამა არჩევნების მონიტორინგის თაობაზე, რითაც მოსახლეობას მიეწოდა ინფორმაცია, რომ დარღვევების არსებობის შემთხვევაში, დაკავშირებოდნენ ორგანიზაციის ოფისებს, როგორც წინასაარჩევნო პერიოდში, ისე კენჭისყრის დღეს; აღნიშნული ინფორმაცია განათავსეს ნაციონალურმა სატელევიზიო არხებმა: იმედი, მაესტრო, კავკასია, ტაბულა, GDS, პირველი TV, იბერია TV, PalitraneWS, თრიალეთი, ქვემო ქართლი, გურჯაანი, რუსთავის ტელევიზია. ცხელი ხაზი მუშაობდა ადამიანის უფლებათა ცენტრის მთავარ და რეგიონალურ ოფისებში: თბილისში, გორში, რუსთავსა და გურჯაანში. ადამიანის უფლებათა ცენტრის ვიდეოსტუდიამ - hridc.tv მოამზადა დოკუმენტური ფილმი წინასაარჩევნო პერიოდის შესახებ - „საარჩევნო გარემო 2016“.

პროექტის ფარგლებში სისტემატურად გროვდებოდა ინფორმაცია კონკრეტული დარღვევების შესახებ: ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენების თაობაზე, ოპოზიციური პოლიტიკური პარტიებისათვის საარჩევნო კოდექსის შესაბამისი საარჩევნო კამპანიის ჩატარების ხელისშემშლის თაობაზე, არჩევნების დღეს არსებული პროცედურული დარღვევების თაობაზე და ა.შ. ადამიანის უფლებათა ცენტრის წარმომადგენლები მონაწილეობდნენ საპარლამენტო არჩევნებისათვის შექმნილ, უწყებათაშორისი კომისიისა და ცენტრალური საარჩევნო კომისიის სხდომებში.

წინასაარჩევნო პერიოდში ადამიანის უფლებათა ცენტრი საჯარო მიმართვებით ეხმაურებოდა დარღვევებსა და შემაშფოთებელ ტენდენციებს.

ადამიანის უფლებათა ცენტრის მიმართვა დიდიმენსა და გორში მომხდარ ინციდენტებთან დაკავშირებით

ადამიანის უფლებათა ცენტრმა შეშფოთება გამოხატა წინასაარჩევნო პერიოდში ძალადობრივი ინციდენტების გახშირების გამო და მოუწოდა ხელისუფლებას, დროულად გამოიძიოს მომხდარი ფაქტები, ამავე დროს მიიღოს მაქსიმალური ზომები მსგავსი ინციდენტების პრევენციისთვის¹.

ადამიანის უფლებათა ცენტრი გავრცელებულ ფარულ ჩანაწერს ეხმაურება

ადამიანის უფლებათა ცენტრი გამოეხმაურა სხვადასხვა მედიასაშუალებით 14 სექტემბერს გავრცელებულ სატელეფონო საუბრის ფარულ ჩანაწერს - ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის გენერალურ დირექტორსა და ერთ-ერთი პოლიტიკური პარტიის ლიდერს შორის.

საქართველოს კონსტიტუცია და მოქმედი კანონმდებლობა იცავს თითოეული ადამიანის პირადი ცხოვრების, სატელეფონო და სხვა სახის ტექნიკური საშუალებით საუბრის კონფიდენციალობის გარანტიებს. აღნიშნული ფუნდამენტური უფლების დაღვევის შემთხვევაში სახელმწიფო ვალდებულია, ადეკვატური და დროული რეაგირება მოახდინოს².

¹ მიმართვა სრულად იხ: [ადამიანის უფლებათა ცენტრის მიმართვა დიდიმენსა და გორში მომხდარ ინციდენტებთან დაკავშირებით](#)

² მიმართვა სრულად იხ: [ადამიანის უფლებათა ცენტრი გავრცელებულ ფარულ ჩანაწერს ეხმაურება](#)

კენჭისყრის დღე - 8 ოქტომბერი

2016 წლის 8 ოქტომბრის არჩევნებს ადამიანის უფლებათა ცენტრის 41 დამკვირვებელი 4 სამიზნე რეგიონში დააკვირდა. ცენტრის მონიტორები და ჟურნალისტები იმყოფებოდნენ: შიდა ქართლის კონფლიქტისპირა სოფლებსა და ქალაქ გორში;

იმერეთის რეგიონში, საჩხერის მუნიციპალიტეტის კონფლიქტისპირა სოფლებში; ქვემო ქართლში, გარდაბნის, მარნეულისა და ბოლნისის ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ სოფლებსა და ქალაქ რუსთავში; კახეთის რეგიონში - პანკისის ხეობაში; დამკვირვებლების ნაწილი მთელი დღის განმავლობაში საარჩევნო უბნებზე იყო მიმაგრებული, ნაწილი კი მობილურ ჯგუფებში გადანაწილდა და უბნიდან უბანზე მოძრაობდა. ადამიანის უფლებათა ცენტრის ინტერნეტ-გამოცემა www.humanrights.ge აქტიურად მუშაობდა და საზოგადოებას მყისიერად აწვდიდა ინფორმაციას იმ დარღვევების შესახებ, რასაც უბნებზე დამკვირვებლები აფიქსირებდნენ. კერძოდ, დღის განმავლობაში გამოქვეყნდა ოცდაოთხი სტატია.

ადამიანის უფლებათა ცენტრის აღმასრულებელი დირექტორი მონაწილეობას იღებდა ფონდ „ღია საზოგადოება - საქართველოს“ მიერ ორგანიზებულ საარჩევნო მედიაცენტრში მოწყობილ არასამთავრობო ორგანიზაციების ბრიფინგებში. იგი ყოველ 4 საათში გასცემდა ინფორმაციას, კენჭისყრის მიმდინარეობისას საარჩევნო

უბნებზე გამოვლენილი დარღვევებისა და ზოგადი ტენდენციების შესახებ.

ადამიანის უფლებათა ცენტრი არჩევნების პირველი ტურის შესახებ

ადამიანის უფლებათა ცენტრის ზოგადი შეფასებით, არჩევნები ძირითადად მშვიდ და სამართლიან გარემოში ჩატარდა. დამკვირვებლებს არ დაუფიქსირებიათ გაყალბების მიზანმიმართული მცდელობა. დაფიქსირებულ ცალკეულ დარღვევებს არ შეუძლიათ, არსებითი გავლენა მოახდინონ არჩევნების საბოლოო შედეგებზე. დარღვევების აბსოლუტური უმრავლესობა გამოწვეულია საარჩევნო ადმინისტრაციის წარმომადგენელთა არაკვალიფიციურობით, საარჩევნო კანონმდებლობის არცოდნით. კომისიის წევრები, უმეტესწილად, ითვალისწინებდნენ დამკვირვებელთა შენიშვნებსა და მითითებებს. ამასთან, მცირე გამონაკლისების გარდა, კომისიის თავმჯდომარეები საშუალებას აძლევდნენ დამკვირვებლებს, სრულფასოვნად განეხორციელებინათ თავიანთი უფლებამოსილება. დარღვევებს, ძირითადად, ჰქონდა პროცედურული ხასიათი და როგორც აღინიშნა, გამოწვეული იყო კომისიის წევრთა არასათანადო მომზადებით. ეს პრობლემები განსაკუთრებით ქვემო ქართლის რეგიონში, ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ სოფლებში გამოვლინდა, სადაც კომისიის წევრთა არაკომპეტენტურობის გამო საარჩევნო უბნებზე იქმნებოდა დაძაბულობა და ზოგჯერ კონფლიქტები. დადებითი ტენდენციის სახით აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ მარნეულის #36 საარჩევნო ოლქში (სადაც როგორც წინა წლების პრაქტიკა გვიჩვენებს, არჩევნებში ყველთვის მმართველი პარტია ლიდერობდა), პირველ ტურში, უპირატესობა მოიპოვა ოპოზიციურმა პარტიამ 52% - ით. თუმცა, საბოლოოდ, მეორე ტურში მმართველი გუნდის წარმომადგენელმა გაიმარჯვა.

არჩევნების დემოკრატიულობასა და პლურალიზმზე მიუთითებს ისიც, რომ საზღვარგარეთ, კონკრეტულად კი ავღანეთში გახსნილი ორი საარჩევნო უბნიდან, ერთზე (ბაგრამის საარჩევნო უბანი) გამარჯვება მოიპოვა მმართველმა პარტიამ, ხოლო მეორეზე (მაზარი შარიფის საარჩევნო უბანი) ოპოზიციურმა პარტიამ ერთიანმა ნაციონალურმა მოძრაობამ. გარდა საარჩევნო კომისიის წევრთა გამოკვეთილი არაკვალიფიციურობისა, შემაშფოთებელ ტენდენციად მიიჩნევა საარჩევნო უბნების მიმდებარე ტერიტორიაზე პარტიების კოორდინატორებისა და აგიტატორების გადამეტებული აქტიურობა და ამომრჩეველთა კონტროლის მცდელობა. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს საარჩევნო კანონმდებლობა არ კრძალავს საარჩევნო უბნის მიმდებარე ტერიტორიაზე პარტიათა კოორდინატორების ყოფნას და აგიტაციას, საარჩევნო გარემოსათვის ხელის შეშლელ ფაქტორად უნდა ჩაითვალოს ის, რომ

თითქმის ყველა საარჩევნო უბნის მიმდებარე ტერიტორიაზე ადგილი ჰქონდა საარჩევნო სუბიექტების კოორდინატორების მობილიზებას, რომლებიც აღწერდნენ მოსულ ამომრჩევლებს. რამდენიმე უბნის მიმდებარე ტერიტორიაზე ადგილი ჰქონდა აგიტაციასაც. დაფიქსირდა შემთხვევები, როდესაც საარჩევნო უბანთან შეკრებილი სხვადასხვა პარტიების აგიტატორები, კოორდინატორები და მხარდამჭერები ერთმანეთს უპირისპირდებოდნენ. კონკრეტულ შემთხვევებში, მსგავსი დაპირისპირება ფიზიკური შეხლა-შემოხლით დასრულდა. ადამიანის უფლებათა ცენტრის შეფასებით, აღნიშნული ინციდენტები ხელს უშლის საარჩევნო პროცესში მოქალაქეთა მიერ თავისუფალი ნების გამოვლენას.

სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო ხელისუფლებამ 7 ოქტომბრის 20:00 საათიდან 9 ოქტომბრის 20:00 საათამდე დროებით ჩაკეტა ე. წ. სასაზღვრო გამშვები პუნქტები. გადაწყვეტილება დე ფაქტო ხელისუფლების უშიშროების კომიტეტმა მიიღო, რაც საქართველოში საპარლამენტო არჩევნებს უკავშირდებოდა. გამშვები პუნქტების ჩაკეტვის მიუხედავად, ისევე როგორც წინა სხვა არჩევნებისას, რუსეთის მიერ ოკუპირებული ტერიტორიიდან მოქალაქეები ცდილობდნენ, გადმოსულიყვნენ საქართველოს იურისდიქციის ქვეშ მყოფ სოფლებში და მონაწილეობა მიეღოთ არჩევნებში.

ადამიანის უფლებათა ცენტრის სადამკვირვებლო ჯგუფის შეტყობინებით, #53 საარჩევნო ოლქის #53.50.46 საარჩევნო უბნის კომისიის ერთ-ერთმა წევრმა ვერ შეძლო ოკუპირებული ტერიტორიის სოფელ ქარძმანიდან გადმოსვლა და საარჩევნო უბანზე დაკისრებული მოვალეობის შესრულება. საჩხერის მუნიციპალიტეტის სოფელ ჯრიის #53.50.46 უბანზე ხმის მისაცემად სამხრეთ ოსეთის ოკუპირებული ტერიტორიიდან ტყისა და მდინარის გავლით გადმოვიდა ამომრჩეველი, რომელსაც არ გააჩნდა პირადობის დამადასტურებელი საბუთი, რის გამოც მან ვერ ისარგებლა ხმის მიცემის უფლებით.

არჩევნების დღის ტენდენციების შეფასებისას, ასევე აუცილებელია ითქვას, რომ საარჩევნო უბნებზე იმყოფებოდნენ სხვადასხვა ადგილობრივი დამკვირვებელი ორგანიზაციის წარმომადგენლები, რომლებიც მკაფიოდ გამოხატავდნენ კონკრეტული პოლიტიკური პარტიების მხარდაჭერას.

ხაზი უნდა გაესვას იმ გარემოებასაც, რომ გამოიკვეთა რიგი საკანონმდებლო ხარვეზები, რაც აგრეთვე ხელს უშლის საარჩევნო გარემოს დემოკრატიული პროციპების შესაბამისად წარმართვას და რაზეც წინამდებარე ანგარიშში გამახვილდება ყურადღება.

საპარლამენტო არჩევნების მეორე ტური

30 ოქტომბერს ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები საქართველოს პარლამენტის არჩევნების მეორე ტურს ქვეყნის სამ რეგიონში დააკვირდნენ. ორგანიზაციის მონიტორები და ჟურნალისტები იმყოფებოდნენ: ქვემო ქართლში, მარნეულის მუნიციპალიტეტის ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ სოფლებში; შიდა ქართლში, კონფლიქტისპირა სოფლებში და ქალაქ ხაშურში; კახეთის რეგიონში - პანკისის ხეობაში, ასევე - თელავის მუნიციპალიტეტის ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ სოფლებში.

ადამიანის უფლებათა ცენტრის ინტერნეტ-გამოცემა www.humanrights.ge ამ შემთხვევაშიც, ისევე როგორც 8 ოქტომბერს, აქტიურად მუშაობდა და საზოგადოებას აწვდიდა ინფორმაციას დღის განმავლობაში დაფიქსირებული, მნიშვნელოვანი საკითხების შესახებ. სულ, დღის განმავლობაში გამოქვეყნდა რვა სტატია.

დამკვირვებლების ინფორმაციით, არჩევნების მეორე ტურზე ძირითადი ტენდენციის სახით, პირველ ტურთან შედარებით, შეინიშნებოდა ამომრჩეველთა დაბალი აქტივობა, რაც სავარაუდოდ იმით აიხსნება, რომ მეორე ტური მხოლოდ მაჟორიტარულ საარჩევნო ოლქებში ჩატარდა და კონკურენცია, ძირითადად, ორი პოლიტიკური პარტიის კანდიდატებს შორის მიმდინარეობდა.

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელთა შეფასებით, კენჭისყრის პროცესმა, ძირითადად, მშვიდ და სამართლიან გარემოში ჩაიარა. დაფიქსირებული დარღვევების უმრავლესობა პროცედურული ხასიათის იყო, რომელიც დიდწილად გამოწვეული იყო საარჩევნო კომისიების წარმომადგენელთა არაკვალიფიციურობით. ამავე დროს, დაფიქსირებული დარღვევები არჩევნების შედეგებზე გავლენას ვერ მოახდენს: დაირღვა კანონმდებლობის ზოგიერთი პროცედურული ხასიათის მოთხოვნა; შეინიშნებოდა უბნების მიმდებარე ტერიტორიებზე აგიტატორთა აქტიურობა, რომლებიც პირდაპირ თუ არაპირდაპირ გავლენას ახდენდნენ ამომრჩეველთა ნების გამოხატვის თავისუფლებაზე; პირველი ტურის მსგავსად, განსაკუთრებული აქტუალობით ხასიათდებოდა კომისიის წევრთა არაკვალიფიციურობა, პროცედურული ხასიათის საკითხების, კანონმდებლობის მოთხოვნების არცოდნა; რიგ შემთხვევაში საარჩევნო უბანზე ფიქსირდებოდა საარჩევნო სუბიექტის ერთზე მეტი წარმომადგენლის ყოფნაც. პრობლემები დაფიქსირდა სადემონსტრაციო ოქმების შევსებასთან დაკავშირებით. უბნებზე იმყოფებოდნენ პირები, სამკერდე ნიშნის გარეშე; სტანდარტულ პრობლემად რჩება უბნებზე ბიულეტენების ნაკლებობა;

გამოიკვეთა პირადობის მოწმობასთან დაკავშირებული პრობლემებიც; რიგ შემთხვევებში, ადგილობრივი დამკვირვებელი ორგანიზაციების წარმომადგენლები გამოკვეთილ სიმპტიას გამოხატავდნენ კონკრეტული საარჩევნო სუბიექტების მიმართ.

ადამიანის უფლებათა ცენტრის რეკომენდაციები

დემოკრატიული მმართველობის სისტემაში, მით უფრო - იმ პირობებში, როდესაც გაცხადებულია საქართველოს სწრაფვა, მოხდეს კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია საერთაშორისო სტანდარტებთან, უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება არჩევნების სამართლიანად და გამჭვირვალედ ჩატარებას. აუცილებელია, შეიქმნას საარჩევნო სისტემა, რომელიც თანხვედრაში იქნება დემოკრატიის პრინციპებთან, საყოველთაოდ აღიარებულ ღირებულებებთან, რაც საბოლოოდ უზრუნველყოფს პოლიტიკური სტაბილურობის გარანტიების შექმნას.

აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, ადამიანის უფლებათა ცენტრს მიაჩნია, რომ ხელისუფლების მხრიდან უნდა განხორციელდეს კონკრეტული, ქმედითი ნაბიჯები. აუცილებელია გაგრძელდეს საარჩევნო სისტემის რეფორმა ყველა დაინტერესებული მხარის მონაწილეობით, საზოგადოებისა და არასამთავრობო სექტორის აქტიური, უწყვეტი ჩართულობით.

ადამიანის უფლებათა ცენტრი რეკომენდაციით მიმართავს:

საქართველოს პარლამენტს:

- აუცილებელია, საარჩევნო კოდექსით დაზუსტდეს, თუ რა იგულისხმება ამავე კოდექსის 111-ე მუხლით კანდიდატების ბოლო ორი წლის განმავლობაში საქართველოში მუდმივად ცხოვრების ცენზის ქვეშ, რათა მომავალ არჩევნებში განსჯის საგანი არ გახდეს რომელიმე კანდიდატის მიერ აღნიშნული პირობის დაკმაყოფილების საკითხი.
- მნიშვნელოვანია, მეტი ყურადღება დაეთმოს ამომრჩეველთა სიების სრულყოფას - ამ მიზნით რეკომენდებულია საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელება, რომლის თანახმად, პირის გარდაცვალების შემთხვევაში, ოჯახს დაეკისრება შესაბამისი უწყების ინფორმირების ვალდებულება. ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, პასუხისმგებელი პირის მიმართ, აუცილებელია, დაწესდეს ფინანსური სანქცია, ჯარიმის სახით. აღნიშნული სამართლებრივი ბერკეტის შედეგად, ამომრჩეველთა სიაში შემცირდება გარდაცვლილ პირთა რაოდენობა.
- ვინაიდან მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული საარჩევნო ადმინისტრაციის დაკომპლექტების წესი არ უზრუნველყოფს საარჩევნო

ადმინისტრაციის აპოლიტიკურობას და მიუკერძოებლობას, აუცილებლად უნდა ჩაითვალოს იმგვარი მექანიზმის მოძიება, რომელიც უზრუნველყოფდა საუბნო და საოლქო საარჩევნო კომისიების წევრების მაქსიმალურ დამოუკიდებლობას. ამ მიზნით, ადამიანის უფლებათა ცენტრს მიაჩნია, რომ გასატარებელია ძირეული რეფორმა, რომლის თანახმად, საარჩევნო კომისიები სრულად დაკომპლექტდება პროფესიული ნიშნით და არც ერთ პარტიას აღარ მიეცემა არც ერთი დონის კომისიაში წევრის დანიშვნის შესაძლებლობა.

- სასურველია საკანონმდებლო რეგულაციის დანერგვა, რომლის თანახმად, საარჩევნო კომისიებში ვეღარ მოხვდებიან პირები, რომელთა მხრიდან დანაშაულები და დარღვევები დადასტურებულია ცესკოს სამართლებრივი აქტით ან სასამართლო გადაწყვეტილებით.
- განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე იქნება ინტერპარტიულ ფორმატში დისკუსიების ორგანიზება და დაინტერესებული ფართო წრეების ჩართულობით, მაჟორიტარული საარჩევნო სისტემის გაუქმება, რათა შემდგომში პარლამენტის წევრთა არჩევა შესაძლებელი იყოს განახლებული პროპორციული სისტემის საფუძველზე.
- ვინაიდან მოქმედი კანონმდებლობა ითვალისწინებს საარჩევნო ბიულეტენის შევსებისას სხვა პირის დასწრების შესაძლებლობას და განსაზღვრულია, რომ ამომრჩეველს, რომელსაც არ შეუძლია დამოუკიდებლად შეავსოს საარჩევნო ბიულეტენი, უფლება აქვს, ფარული კენჭისყრის კაბინაში დასახმარებლად მიიწვიოს ნებისმიერი პირი, აუცილებელია, საქართველოს საარჩევნო კოდექსის ამავე მუხლით დაზუსტდეს, თუ კონკრეტულად რა მოიაზრება შემთხვევად, როდესაც პირს „არ შეუძლია“ დამოუკიდებლად შეავსოს საარჩევნო ბიულეტენი. არსებული რეგულაცია არის ბუნდოვანი და პრაქტიკაში იძლევა მრავალმხრივი ინტერპრეტირების შესაძლებლობას.
- აუცილებელია საარჩევნო კოდექსის შესაბამისი მუხლით განისაზღვროს, რომ იმ შემთხვევაში თუ მოქალაქის პირადობის მოწმობა არ იძლევა რომელიმე მონაცემის იდენტიფიკაციის შესაძლებლობას, მას არ უნდა მიეცეს არჩევნებში მონაწილეობის მიღების საშუალება. ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას:
- აუცილებელია საუბნო და საოლქო საარჩევნო კომისიის წევრთა კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით, უწყვეტ რეჟიმში, ტრენინგების, კვალიფიკაციის ასამაღლებელი კურსების ორგანიზება. აღნიშნულ აქტივობებში მონაწილეობა უნდა ატარებდეს სავალდებულო ხასიათს, რათა მომავალში კომისიის წევრთა არაკვალიფიციურობა აღარ გახდეს კანონდარღვევათა საფუძველი; ამავდროულად, უდავოა, რომ თითოეული კადრის მომზადება დაკავშირებულია დროისა და ფინანსური რესურსის ხარჯვასთან. ამის გათვალისწინებით, აუცილებელია გადამზადებული, კვალიფიციური კადრების შენარჩუნება.

- სათანადო ყურადღება უნდა დაეთმოს კენჭისყრის შენობის მოწყობის საკითხს. გარემო, სადაც კენჭისყრა მიმდინარეობს, უნდა შეესაბამებოდეს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს, რისთვისაც ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ უნდა გადადგას კონკრეტული ნაბიჯები.
- იმ საარჩევნო უბნებზე, სადაც ამომრჩევლები ეთნიკურ უმცირესობებს წარმოადგენენ, აუცილებელია, საარჩევნო დოკუმენტაცია იყოს ხელმისაწვდომი არა მხოლოდ ქართულ, არამედ ადგილობრივი მოსახლეობისათვის გასაგებ ენაზეც.
- ვინაიდან 2016 წლის საპარლამენტო არჩევნების მიმდინარეობისას განსაკუთრებული ხარვეზები ამ მიმართულებით გამოვლინდა, აუცილებელია პრიორიტეტად განისაზღვროს დამატებითი ღონისძიებების გატარება ამომრჩეველთა ინფორმირებულობის დონის გაზრდის, სამოქალაქო განათლებისა და მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების მიზნით.
- წინასაარჩევნო კამპანიის დროს ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენების შეზღუდვის მიზნით, მოსახლეობისათვის მაქსიმალურად თვალსაჩინო უნდა გახდეს განსხვავება მმართველი პარტიის საარჩევნო კამპანიასა და აღმასრულებელი ხელისუფლების თუ ადგილობრივი თვითმმართველობის ფინანსების ხარჯვასა და საქმიანობას შორის.
- აუცილებელია ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა საარჩევნო უბნების შეზღუდული შესაძლებლობების ამომრჩევლისთვის მაქსიმალური ადაპტაციის მიზნით.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს:

- აუცილებელია ამომრჩეველთა ნებაზე არაკანონიერი ზემოქმედებისა და ძალადობის ფაქტებზე მკაცრი და ეფექტიანი რეაგირება, რათა არც ერთი კანონსაწინააღმდეგო შემთხვევა, რომელიც ხელს უშლის მოქალაქის ნების განხორციელებას, არ დარჩეს სამართლებრივი რეაგირების გარეშე. გადამწყვეტია საგამოძიებო ორგანოების სწრაფი და ეფექტიანი რეაგირება გამოძიების წარმოებისას, რათა დამნაშავე პირები დროულად მიეცნენ პასუხისგებაში.
- დამკვირვებელთა საქმიანობის ხელშეშლის ფაქტებზე აუცილებელია დროული და ეფექტიანი რეაგირება, რათა მომავალში მსგავსი შემთხვევები აღარ განმეორდეს. ამ მხრივ, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია დამკვირვებელთა ფიზიკური შეურაცხყოფის ფაქტების სისხლის სამართლის წესით დროული გამოძიება და დამნაშავე პირთა პასუხისგებაში მიცემა.

ადამიანის უფლებათა ცენტრის ანგარიშის პრეზენტაცია და ფილმის ჩვენება

22 ნოემბერს, თბილისის ადამიანის უფლებათა სახლის საკონფერენციო დარბაზში, ადამიანის უფლებათა ცენტრმა წარმოადგინა ანგარიში - [„2016 წლის საპარლამენტო არჩევნების მონიტორინგი“³](#).

ანგარიშში გამოცემულია ქართულ და ინგლისურ ენაზე და მასში ასახულია საქართველოს პარლამენტის 2016 წლის არჩევნების მონიტორინგის შედეგები, რაც მოიცავს წინასაარჩევნო პერიოდის, არჩევნების დღისა და მეორე ტურის მიმდინარეობისას ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელთა მიერ დაფიქსირებულ დარღვევებს, სისტემურ პრობლემებსა და სხვადასხვა ტენდენციებს.

³ ანგარიში სრულად იხ: [2016 წლის საპარლამენტო არჩევნების მონიტორინგი](#)

ანგარიშის პრეზენტაციის შემდეგ ადამიანის უფლებათა ცენტრმა წარმოადგინა ვიდეოსტუციის - hridc.tv-ს მიერ მომზადებული დოკუმენტური ფილმი „[2016 წლის საპარლამენტო არჩევნები](#)“ (ავტორი - გიორგი ჯანელიძე)⁴. ფილმის ჩვენების შემდგომ გაიმართა დისკუსია.

ადამიანის უფლებათა ცენტრი არჩევნების შემდგომ პერიოდზე

ადამიანის უფლებათა ცენტრმა საქართველოში მოქმედ სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან ერთად დამკვირვებელთა ხელის შეშლისა და მათთვის სიტყვიერი და ფიზიკური შეურაცხყოფის ფაქტების შესახებ პრესკონფერენცია გამართა და [ერთობლივი მიმართვა გაავრცელა](#)⁵.

სადამკვირვებლო ორგანიზაციები გამოვხატავთ შეშფოთებას 8 ოქტომბერს, საპარლამენტო არჩევნების კენჭისყრის დღეს, დამკვირვებელთა ხელის შეშლისა და მათთვის სიტყვიერი და ფიზიკური შეურაცხყოფის ფაქტების თაობაზე. მოვუწოდებთ შესაბამის ორგანოებს, დროულად მოახდინონ რეაგირება და ეფექტურად წარმართონ გამოძიება ძალადობრივ ინციდენტებში მონაწილე პირთა დასადგენად და პასუხისგებაში მისაცემად.

⁴ დოკუმენტური ფილმი იხ: [2016 წლის საპარლამენტო არჩევნები](#)

⁵ მიმართვა სრულად იხ: არასამთავრობო ორგანიზაციების მიმართვა - მოვითხოვთ დამკვირვებელთა ხელშეშლის ფაქტებზე რეაგირებას

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის ფიზიკური შეურაცხყოფის

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელი გიორგი ტყეშუაშვილი 2016 წლის 8 ოქტომბერს საპარლამენტო არჩევნების კენჭისყრას მარნეულის #35 საარჩევნო ოლქში, ქემლოს #37 საარჩევნო უბანზე აკვირდებოდა, სადაც მას საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარემ ფაიაზ ველიევმა და თავმჯდომარის მოადგილემ საამედ გაჯიევი ფიზიკური და სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენეს.

ინციდენტი გადაიღო საერთო სამოქალაქო მოძრაობა „მრავალეროვანი საქართველოს“ დამკვირვებელმა, სადაც ჩანს, თუ როგორ უყვირის კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე, საამედ გაჯიევი ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელს და უხეშად ხელითაც ეხება.

ქემლოს #37-ე საარჩევნო უბანზე ადამიანის უფლებათა ცენტრმა გამოიძახა საპატრულო პოლიცია, რის შემდეგაც მოწმეები გამოიკითხნენ ალგეთის პოლიციის დეპარტამენტში. პოლიციის განყოფილებაში განაცხადეს, რომ საქმეზე გამოძიება დაიწყო სისხლის სამართლის კოდექსის 1621- მუხლის საფუძველზე („კენჭისყრის შენობაში, საარჩევნო კომისიის განთავსების ადგილას ან მიმდებარე ტერიტორიაზე, ან წინასაარჩევნო აგიტაციის ან წინასაარჩევნო კამპანიის ღონისძიების დროს ძალადობა ან ძალადობის მუქარა“).

გიორგი ტყეშუაშვილს სხეულზე არსებულ დაზიანებებზე მეორე დღეს ჩატარდა ექსპერტიზა. თუმცა, დამკვირვებელს დღემდე არა აქვს დაზარალებულის სტატუსი და კვლავ არ არიან პასუხისგებაში მიცემული დამნაშავე პირები.

შემაშფოთებელია, რომ შემთხვევაზე საარჩევნო ადმინისტრაციას არანაირი რეაგირება არ მოუხდენია და არ დაუწყია ადმინისტრაციული წარმოება ქემლოს #37-ე საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარისა და მისი მოადგილის მიმართ.

2016 წლის 24 ოქტომბერს ადამიანის უფლებათა ცენტრმა განცხადებით მიმართა ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას, რათა მხედველობაში მიეღოთ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები. ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას თანდართული დოკუმენტით მიეწოდა ფაქტების ამსახველი ვიდეომასალა. ცესკომ განცხადება გადააგზავნა მარნეულის №22 საოლქო საარჩევნო კომისიაში, რომელმაც განიხილა განცხადება და ადამიანის უფლებათა ცენტრს აცნობა, რომ საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრებს ჩამოერთვათ ახსნა - განმარტება, რომელთა თანახმად,

განცხადებაში მოყვანილი ფაქტები არ დადასტურდა. საოლქო საარჩევნო კომისიის განცხადების თანახმად, ადამიანის უფლებათა ცენტრის მიერ წარმოდგენილ ვიდეომასალაშიც არ დასტურდება დამკვირვებლის ფიზიკური შეურაცხყოფა. შესაბამისად, არ შედგა ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმი.

დავის ფაქტობრივი გარემოებებიდან გამომდინარე, რადგან ნათელი იყო საარჩევნო კანონმდებლობის დარღვევის ფაქტი, ადამიანის უფლებათა ცენტრმა შედეგი მიუღებლად მიიჩნია და საოლქო კომისიის გადაწყვეტილება გაასაჩივრა ადმინისტრაციული წესით - მიმართა ცესკოს, როგორც საოლქო საარჩევნო კომისიის ზემდგომ და საუბნო საარჩევნო კომისიის ხელმძღვანელ და მაკონტროლებელ ორგანოს (იხ. საქართველოს საარჩევნო კოდექსის მე-7 მუხლი), რათა განეხილა ადამიანის უფლებათა ცენტრის ადმინისტრაციული საჩივარი, გამოეკვლია გარემოებები და ამის შესაბამისად მიეღო გადაწყვეტილება, რის საფუძველზეც დადგებოდა კანონდამრღვევი პირების ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის საკითხი.

2016 წლის 9 ნოემბერს, ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ ადამიანის უფლებათა ცენტრის საჩივარი არ დააკმაყოფილა. განკარგულების შესაბამისად ⁶, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია დაეყრდნო საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ქვემო ქართლის პოლიციის დეპარტამენტის მარნეულის რაიონული სამმართველოს, ალგეთის პოლიციის განყოფილების უფროსის მიერ გამოგზავნილ წერილს, რომლის მიხედვითაც, გიორგი ტყეშუჩავას მიმართ განხორციელებულ ძალადობის ფაქტზე მიმდინარეობს გამოძიება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 162-ე ¹ მუხლის პირველი ნაწილით და აღნიშნულ სისხლის სამართლის საქმეზე გამოძიება არ არის დასრულებული. ხოლო, საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის მე-10 მუხლის დათქმის შესაბამისად, ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა დგება იმ შემთხვევაში, თუ ეს დარღვევები მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად არ იწვევს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობას.

⁶ განკარგულება იხ: [საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია განკარგულება №552/2016](#)

ადამიანის უფლებათა ცენტრი მედიააქტივობას აგრძელებს

ადამიანის უფლებათა ცენტრი არჩევნების შემდგომ პერიოდშიც აქტიურად აგრძელებს მედიააქტივობას. ჟურნალისტები: ქუთაისიდან, გორიდან, რუსთავიდან და თბილისიდან Humanrights.ge-სთვის ამზადებენ პუბლიკაციებს, თუ როგორ განვითარდა მოვლენები არჩევნების შემდეგ. ადამიანის უფლებათა ცენტრი საზოგადოებას აწვდის ინფორმაციას: პარლამენტის ბიუროების დაკომპლექტების, პოლიტიკური პარტიების შესაძლო დაჯარიმებისა და სხვა მნიშვნელოვანი თემების შესახებ. ადამიანის უფლებათა ცენტრი ასევე აქვეყნებს კახეთის საინფორმაციო ცენტრის მიერ მომზადებულ პუბლიკაციებს არჩევნების შემდგომი პერიოდის შესახებ.

ბიულეტენი მომზადდა პროექტის - "2016 წლის საპარლამენტო არჩევნების მონიტორინგი და სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს გამოძიება საქართველოში" ფარგლებში, რომელსაც ადამიანის უფლებათა ცენტრი ახორციელებს ნორვეგიის ჰელსინკის კომიტეტის ფინანსური მხარდაჭერით. ბიულეტენის შინაარსზე პასუხისმგებელია ადამიანის უფლებათა ცენტრი.

NORWEGIAN HELSINKI COMMITTEE
DEN NORSKE HELSINGFORSKOMITE